

Εισαγωγή

της Ρένας Λάμψα

Αποφασίσαμε να κάνουμε αυτή την έρευνα γιατί νομίζουμε πως η σεξουαλικότητα είναι από τους πιο σημαντικούς τομείς του γυναικείου κινήματος και της ζωής μας γυναίκας.

Η σεξουαλική επανάσταση άρχισε ουσιαστικά από τις αρχές του αιώνα. «Δύο είναι οι χειρότεροι εχθροί της γυναίκας», γράφει κάπου η Αλεξάνδρα Κολλοντάι. «Η παραδοσιακή ηθική και η συντηρητική μορφή του γάμου». Και κάπου αλλού: «Ενώ οι παλιές γυναίκες, μεγαλωμένες μέσα στο σεβασμό για την άσπιλη αγνότητα της Παρθένου, προσπαθούσαν να διατηρήσουν την «αρετή» τους και έκρυβαν, κατέπνιγαν τα συναισθήματα που προκαλούσαν οι φυσικές ανάγκες του κορμιού τους, το χαρακτηριστικό γνώρισμα της σημερινής γυναίκας είναι η θέλησή της να εδραιώσει το εγώ της και να διεκδικήσει το δικαίωμά της να εκφράζεται σαν άτομο όσο και σαν εκπρόσωπος του φύλου της. Η επανάσταση της γυναίκας ενάντια στη σεξουαλική ηθική είναι ένα από τα πιο ζωντανά γνωρίσματα της νέας γυναίκας».

Η πρώτη φάση, λοιπόν, της «σεξουαλικής επανάστασης» είχε για κύριο στόχο το να μπορεί η γυναίκα να έχει σεξουαλικές σχέσεις πριν από το γάμο, κάτι που ήταν ανέκαθεν επιτρεπτό στον άντρα. Να μην υπάρχουν δηλαδή δύο διαφορετικές ηθικές.

Ο Αμερικανός κοινωνιολόγος Ira Reiss γράφει το 1960 ότι «η προγαμιαία σεξουαλική σχέση είναι σωστή τόσο για τον άντρα όσο και για τη γυναίκα κάτω από ορισμένες συνθήκες, όταν υπάρχει σταθερή σχέση με αγάπη ή μεγάλη στοργή».

Πολλοί είχαν προβάλει βιολογικά επιχειρήματα που εμπόδιζαν τη γυναίκα να μπορεί να κάνει έρωτα ελεύθερα. Το 1972, η Evelyn Reed, στο βιβλίο της «Είναι η Βιολογία η Μοίρα της Γυναίκας;», γράφει: «Το να λέει κανείς ότι η βιολογία είναι πεπωμένο, είναι σαν να υποβιβάζεις τους ανθρώπους στο επίπεδο των ζώων, αλλά οι άνθρωποι είναι πάνω απ' όλα κοινωνικά όντα που έχουν από πολύ καιρό αποσπαστεί απ' τη ζωώδη προέλευσή τους».

Στη δεύτερη φάση του αγώνα τους, όταν άρχισε δηλαδή και η δεύτερη φάση του γυναικείου κινήματος που ξεκίνησε με περισσότερο ριζοσπαστικές ιδέες, οι γυναίκες άρχισαν να ζητούν το δικαίωμα για ελεύθερη συμβίωση, κάτι που είχε ήδη ζητήσει η Κολλοντάι απ' τις αρχές του αιώνα. Τα ζευγάρια που άρχισαν να ζούνε ελεύθερα, χωρίς τα δεσμά του γάμου, άρχισαν να πληθαίνουν κατά πρώτο λόγο στη Σουηδία και κατά δεύτερο στις ΗΠΑ. Ενώ αντίθετα στη Σοβιετική Ένωση, παρ' όλες τις αρχές της Επανάστασης, ξαναγύριζαν με φανατισμό στο γάμο.

Στη δεκαετία του '60 άρχισε να έχει μεγάλη επίδραση στο γυναικείο κίνημα, πρώτα στις ΗΠΑ και αργότερα στην Ευρώπη απ' όπου και είχε ξεκινήσει, το βιβλίο της Σιμόνης ντε Μπωβουάρ «Το Δεύτερο Φύλο». Η Μπωβουάρ κατακρίνει στο βιβλίο της τη γυναικεία παθητικότητα. Λέει ότι η γυναίκα νιώθει πάντα «ντροπή για τη σάρκα της», και ότι η «γυναίκα χρειάζεται έναν άντρα για να της αποκαλύψει το ίδιο της το σώμα. Εξαρτάται λοιπόν περισσότερο απ' αυτόν απ' όσο εκείνος απ' αυτήν».

Η ανακάλυψη του αντιουλληπτικού χαπιού βοήθησε επίσης πολύ στη σεξουαλική απελευθέρωση της γυναίκας. Χωρίς τον φόβο πια μιας ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης άρχισε να επιδίδεται ελεύθερα στον έρωτα προσπαθώντας πολλές φορές να μιμηθεί τις αντρικές συνήθειες. Κι εκεί ήταν το λάθος της. Αντί να συμβάλει, ελεύθερη πια, στην εξισορρόπηση των σχέσεων των δύο φύλων, βοήθησε κι εκείνη στο να μεταβληθεί ο έρωτας σε μια εντελώς μηχανική πράξη, σε μια αναζήτηση όλο και μεγαλύτερων τρόπων ηδονής, σ' έναν πανηδονισμό που οδήγησε στην μεγαλύτερη απομάκρυνση των δύο φύλων, σ' ένα αισθηματικό στέγνωμα, και τελικά σε μεγαλύτερη μοναξιά.

Τώρα φαίνεται πως έχει φθάσει η στιγμή του απολογισμού. Όπως αναφέρει κι η Σούλμαν πολλές απ' τις ριζοσπαστικές φεμινίστριες παρ' όλο που ανακάλυψαν τον οργανισμό δεν γνώρισαν και την ευτυχία.

Νομίζω ότι υπήρξαμε υπερβολικά αισιόδοξες: Είχαμε αλλάξει μόνο την επιφάνεια των πραγμάτων που νομίζαμε πως ήταν λάθος. Ο οργανωμένος αντιφεμινισμός ακολουθούσε κάθε επιτυχία του γυναικείου κινήματος για την συνειδητοποίηση του κοινού. Στα φεμινιστικά αισθήματα δεν δόθηκε ποτέ αρκετή δημόσια έκφραση, η μαρτυρία μας δεν θεωρείτο «επιστημονική», η δύναμή μας στον κόσμο των δημόσιων αποφάσεων παρέμεινε ελάχιστη. Στο βάθος, η αιτία της σεξουαλικής μας απογοήτευσης ακόμα και μετά τη «σεξουαλική απελευθέρωση» είναι ότι οι γυναίκες παραμένοντας χωρίς ουσιαστική εξουσία ήταν αναγκασμένες να κάνουν αβαρίες στις σχέσεις τους με τους άντρες. Στην καθημερινή μας ζωή εξακολουθούσαμε να πουλάμε «ομορφιά», ακόμα κι αν διαμαρτυρόμαστε για τον θεσμό των καλλιστειών. Σε μια κοινωνία, λοιπόν, που δεν υπάρχει πραγματική φεμινιστική συνείδηση, μια υποδομή που να μπορεί να δεχτεί τέτοιες επαναστάσεις, σε μια κοινωνία όπου ο γάμος εξακολουθεί να παραμένει η καλύτερη σταδιοδρομία για μια γυναίκα, σε μια κοινωνία όπου κάθε ελεύθερη γυναίκα μπορεί να χαρακτηριστεί «πόρνη» και ακατάλληλη για μόνιμη σύντροφος, είναι ίσως αστείο να μιλούμε για πετυχημένη «σεξουαλική απελευθέρωση».

Πάντως τα πράγματα έχουν αλλάξει για πάντα και νομίζω πως έφθασε η στιγμή να πραγματοποιήσουμε πιο ανθρώπινες, πιο ζεστές και λιγότερο εξουσιαστικές σχέσεις με το άλλο φύλο. Άλλωστε, όπως λέει και η Άννα Μιχοπούλου: «Η σεξουαλική απελευθέρωση αποτελεί αίτημα των καιρών μας και σαν τέτοιο μας προκαλεί να το αντιμετωπίσουμε».